

Magyar Népművelés

**Fejérvármegye Népművelési Bizottságának
és Testnevelési Bizottságának hivatalos lapja**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Székesfehérvár, Vármegyeház.

Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Dr. Havranek József, Nevelés Lajos,
Chalupka Rezső.

FELELŐS SZERKESZTŐ: NEMES ERNŐ.

Megjelenik minden hó 15-én.

ELŐFIZETESI ÁR:

Egész évre 2 pengő

Hirdetéseket megrendelés szerint vesz
fel a kiadóhivatal. Előfizetések és hir-
detések a kiadóhivatal címére küldendők.

Műkedvelői előadások a népművelés szolgálatában.

Irta: *Nemess Ernő.*

Dus lombok, zamatos gyümölcs csak úgy terem a fán, ha izmos, erős, gondosan ápolt a törzs, ha odaadó munka teszi minél táplálóbba a talajt, melyből a növény él, sarjad.

Ez a hasonlat a nemzetek életét mutatja.

Csak az a nemzet élhet az ipar, kereskedelem, kultúra, köz- és magángazdaság magaslátán, melynek polgárai testben és lélekben gondozottak, kiműveltek; csak az az ország, melyben a nép felvilágosodásának, gondolkodásának talaját lelkes munkával munkálja a népművelés.

És itt főleg a lelki munkát értem. A test, az izmok feszülnek, fejlődnek a falusi munkában. A lelket azonban nincs alkalma művelni magának a népnek. Segíteni kell! Nyitogatni a lélek megmozdulásának, a lélek neki-lendülésének útját!

Igaz, hogy fárasztó, de szép munka ez, mert nagyszerű anyag a magyar néplélek, csak óvatosan elzárkózott, csak csipkerózsaszerűn bebástyázott. Évszázadok bizalmatlansága kergesült föléje és nehéz leháncsolni a kérget. De ha lepattan, ha utat találunk hozzá, akkor alvó ágyon Csipkerózsza fogad: fogékony, szépre, nemesreáhitó, meleg lélek piheg felénk életvágó szemmel, éhes akarással.

Ennek az öntudatlan éhes akarásnak csillapítására nagyon jó táplálék a műkedvelők rendezése, mert ezekben lopva, észrevétlenül kö-

zölhetjük lelkükkel a jót, a szépet, állithatunk szemeik elé mintát és serkenthetjük érdeklődésüket.

Szórakoztatva, neveltetve tanítani, ez a legjobb iskola. Szívesen járnak bele a növény-dékek.

A műkedvelők alatt önkénytelenül nem is álmodott érzések, soha nem sejtett meglátások ébrednek s ezzel megmozdul a lélek, hogy aztán a stilizálódás, a mélyülés fel-lendüljön.

Csiszolódik a nyelv, finomul a társadalmi érintkezés és az eredeti lomha renyheség bizonyos mozgékonyssággal, ruganyossággal, önzetesebb, tudatos fellépéssel cserélődik ki.

A műkedvelő előadás gondolatokat ad s ezeket a gondolatokat a mindenen töprengő magyar áthelyezi saját életkörülményei közé.

Kacag a groteszk esetlen falusi figurán s közben öntudat alatt leszögezi a nevetséges vonásokat és kerüli azokat. Ugyanúgy megfigyeli azt, ami felemel, ami jellemesít s már csak az ember vele született hiúságánál fogva is akaratlan követője lesz.

Órákig folytathatnám, írhatnék még az ének fejlesztő hatásáról, a régi magyar táncok nemzeti érzést fejlesztő erejéről, csak nem engedni a térszüke.

Azokból is azonban, amiket felhoztam, kiviláglik a műkedvelők áldásos munkája, amit

azonban természetszerűleg csak úgy lehet elérni, ha a rendezők nem csiri-csaré, tartalmatlan, léha, conceptió nélküli, vagy virtuskodó darabokat válogatnak ki, hanem a régi, nép köréből merített, gazdag népszinművek és daljátékok közül gondosan, a cél szeretetétől izzó lelkesedéssel választják ki az előadandókat. Pl. »Az elnémult harangok,« »Iglói diákok,« »Gyimesi vadvirág« stb. stb. előadásai bizonyára olyan alapkövei lehetnek a népművelésnek, amelyre biztos kezekkel lehet felépíteni a további munkát.

Játszani, játszani, de célt vinni a játékba és erőn neki lendül a népművelés.

Mohácsi toronyban.

Irta: Balatonfüredi Vargha Jenő.

*Mohácsi toronyban
Éjfél ut az óra,
Indul a mezőre
Kanizsai, Dóra.*

*Megy a harci sikra,
Hol sok halott várja.
Szemfedőt dob rájuk
Ott éj sötét árnya.*

*Összeszedi őket,
Mély sirokat ásat,
S halmot is emeltet
Közel háromszázat.*

*Azután leroskad,
Aján imádság kell,
Mint egykor azt tette
Fiaiért Ráhel.*

*Óh te gazdag lánya
A szegény magyarnak,
Kanizsai Dóra.
Szívembe takarlak.*

*Szívembe takarlak,
Lelkembe temetlek,
Hű drág Nagyasszony
Örökre szeretlek.*

— Felkérjük azon előfizetőinket, akik a múlt évi előfizetési díjat (2 Pengőt) még nem küldték be, azt kiadóhivatalunkba (Székesfehérvár Vármegyeház) beküldeni sziveskedjenek.

Egészséges testben — egészséges lélek.

Irta: dr. Szabó Elemér ny. orvos tábornok.

Értekezletem címe egy régi bevált közmondás, mely alapjában mint minden más, az életismeretekből kialakult közmondás helyes, igaz, figyelmeztető hatásában pedig páratlan.

Hogy ez értékes mondást magunkévá tesszük, első sorban a tárgyát képező részeit kell figyelmünkbe venni t. i. a lelket és a testet. Ha életünknek a két legfőbb tényezőjét úgy önmagukban, mint összeköttetésükben vizsgáljuk s a megértéshez vezető gondolkodásunkhoz azt a jóakaratot csatoljuk, mely saját hasznunkra vonatkoztatja majd e rendkívül igaz mondás értékét, úgy az a kevés idő, a meddig gondolatmenetemben kísérnek, nem vész kárba.

A lélekkel foglalkozó tan a »lélektan« ama tudomány neve, mely a lelki jelenségekkel, röviden a lélekkel foglalkozik. Bármint foglalkozzunk is a lélekre vonatkozó kérdésekkel, akár a testtől különböző anyagtalan valónak tartjuk, akár pedig csupán csak az agyvelő sajátos funkciójának: a lelki jelenségeknek, mint ilyeneknek különvolta tagadhatatlan, fundamentális tény. — Tagadhatatlan azonban a lélek nyilvánulásának bizonyos összeköttetése a testtel, de ez a nyilvánulás illetve érzékelés a külvilágra vonatkozik, a melyről testi szerveink közvetítésével veszünk tudomást; az a része azonban a lélek funkciójának, illetve érzékelésének, a melyről csupán belső észrevevés útján szerzünk tudomást, mint a saját érzéseink, gondolataink, érzelmeink, kívánságaink stb. nincsenek testi szerveinkkel összefüggésben, hacsak az idegélet ama messzimenő összeköttetésére nem gondolunk, mely az agysejtek életének csodálatosan szép, magasztos tanának eddig még rejtve maradt ismereteiben él. Ki tudhatja, mit hoz a jövő tudósainak rendkívüli szorgalommal, tudással, vizsgálati módszerrel és eszközökkel véghez vitt munkája, de bármily mértékben legyen is felderíthető a lélektan eddig titokzatos lényege, kétségtelenül tény, hogy e csodálatos világ, a lelkivilág a miénk, nekünk embereknek adatott meg az a nagy kincs, a mely benne rejlik s a mellyel a hitélet felmagasztosult világában még a mai tudás mellett is nem sejthető magasságokat, a tisztultabb lelki világ égi gyönyörűségeit találhatjuk meg.

A lélek vizsgálata tárgyát képezte minden idők tudósainak, nem lehetett ez más, mint tapasztalati tudomány, mivel a léleknek anyaga nincsen, így tehát fizikai módszerrel hozzá nem férhetünk, de mert nyilvánulása, jelensége van és ebben él, ezen jelenségeket másként nem tanulmányozhatjuk, mint a megfigyelések tapasztalataival. Saját érzéseink, gondolkodásunk megfigyelésénél közvetlenül és csakis saját tudatunk útján nyerünk tudomást, itt a megfigyelő és a megfigyelt egy személy, ez hasznára van a megfigyelésből eredett megismerésnek, mivel ez a megismerés a legintimebb és így bizalmas uton

vezet annak a tudatára, hogy a lélek által nyilvánított érzés önállóan saját érzésünk, ment minden más testi kapcsolattól. A megfigyelés másik módja másoknak objektív módon való megfigyelése, nem ugyan egyenesen lelki életüket, melyről közvetlenül tudomása csak mindenkinek magának lehet, de igen is azt, amiben lelki életük nyilvánul, külső tetteiket, különösen oly egyénekénél, ahol a lelki jelenségek közvetlenül nyilvánulnak, mentesen az eltiukolás vagy ámitástól pld. a gyermekeket. Ez esetekben lehet ketté választani a lélek jelenségeit, azokat, a melyek függetlenek azoktól, a melyek a testtel elválatlanul összeköttetésben élnek.

A léleknek a testtel való kapcsolata kutatása számára a megfigyelések nyitva álló területet képeznek; a fiziológiának óriási haladása századunkban azért, a lélektant is korszakosan gazdagította. — Az érzékek (látás, hallás stb) tana mint a melyben a léleknek a testtel való kapcsolata a legelemibb módon nyilvánul, egészen exakt tudománnyá vált s általában az idegrendszer fiziológiai megismerésének haladása a lelki jelenségek megismerésére is közrehat. Bizonyos idevágó jelenségek exakt meghatározása pld. az orvosi tudományban oly messzi haladt, hogy külön tudományként önállósította magát, ámbár ez soha sem tagadható, hogy voltaképen csakis a lélektan egy részének t. i. az érzékek tanának mondható. Végtelenül finom, elemi jelenségeket ismerünk e téren, ezen ismeretek már exakt tudások s biztos alapot szolgálnak a további kutatásokra.

(Folytatjuk.)

A rk. elemi népiskolák számára kiadott új tanterv és utasításról.

A székesfehérvári felső esp. ker. tanitógyűlésén felolvasta:

Bizzer János.

(Vége.)

III. E vázlatos jelölés után az egyes tárgyak tanítására vonatkozó utasítás dióhéjszerű ismertetésére térek.

Beszéd- és értelemgyakorlatok. E tárgy keretében adunk a gyerekeknek gondolatot, tárgyat, ötletet a beszédhez. A gyermeknek nem az anyagot kell mindenáron tudnia, hanem az alkotó munkát, a kutatást, a szemlélődést, a rendszerezést, az önálló beszédet kell megtanulnia. A gyermek játékan kezdjük, ezt tesszük ismertté, erről beszél-tetjük, mert ez megragadja. Rátérünk a családra, házra, kertre, udvarra, községre s kialakítjuk a szülő-föld képét. Nagy gondunk legyen arra, hogy mindenhez a gyermek élménye, átélése tapadjon. A kertben, a pajtásnál töltött kedves játékos órák, a karikahajtás falun végig, a liba legeltetés stb. mind olyan kedves események, amelyeket helyhez rögzítve a hely nagy szépségét, szeretetét váltják ki a lelkekkől. Szülőföld szeretet, olyan szeretet, amely életünkön végig kísér, amely az életalkonyt be-

aranyozza, meleggé, boldoggá teszi. Lesz mire em-lékezni. Boldog csak az lehet, kinek rózsás, boldog gyermek éve, gyermek élményei vannak. A gyermek élmények rögzítésére sehol nincs oly alkalom, mint épen a beszéd- és értelemgyakorlatok keretében.

Az emberek foglalkozását, szokásait, a társadalmi rendet, alkalmazkodást, illemt és ezek miétt-jét szemléltethetjük a családban, községben. Minden gyerek a maga családjáról beszéljen. Az összege-zésekből állapítsuk meg szülőföldünk népének életét.

Fokozatosan vázoltassuk le a szülőházat, ud-varunkat, a kertet, az iskolát, iskolaudvart, az utcánkat, helységet, a határt. Természetesen ez lassan történik, két év időnk van hozzá, de ugy is kell csinálni, hogy a rajzban benn legyen az élet, ezért kössük hozzá az eseményekhez. Ha a tanuló a szülőfalut és határában levő szántóföldeket, erdőt, rétet, patakot jelöli, lássa a rajzon ami a valóságban történik, lássa az embereket a szántóföldön dolgozni, lássa az egyes helyeken magát szüleinek segítve a munkában, vagy épen ebédet vive, játszva társaival stb. Éljen minden, szinte örömmel kiáltson fel: itt ez, amott amaz történet!

Megismerjük e tárgynál községünk állatait, növényeit, ezek életét, emberhez való viszonyukat, az egész természetet, csodás működését, mint Isten bölcsességének látható, érzékelhető bizonyítékát. Amint a negyedik osztályban haladunk az ország földjének megismerésében, a beszéd- és értelemgyakorlatok keretében a nemzeti történelem főbb eseményeit, nemzetünk nagyjait ismertetjük. Itt szempontunk legyen az erkölcsi képzőerő. Nemzeti nagyjaink ragadjanak magukkal, velük éljünk, lelkesedjünk.

Az olvasmányok támogathatják a beszéd- és értelemgyakorlatot, de sohasem helyettesíthetik: előbb a beszéd- és értelemgyakorlat és csak ezután jöhet az olvasás.

Olvasás-írás tanításánál a tiszta kiejtésre ügyeljünk. A hangok közti különbségeket érzékel-tessük. A szómagyarázatra nagy súlyt helyezünk. A tiszta és erős szóképek keletkezése az első osztályban végzett tanítás milyenségétől függ, a szóképek pedig a helyesírás alappillérei, tehát ne kis gondunk legyen rá. Gondos, tiszta írást követeljünk, a hibákat állandóan javítsuk. A tanító éber figyel-mére itt van legnagyobb szükség.

Olvasás-olvasmány tárgyalás. Az olvasás olyan legyen mint a beszéd; a beszéd pedig olyan mint a zene: színes, ritmikus.

Könnyűvé, vonzóvá tegyük az olvasást. Találjuk meg a kellő határt az agyonmagyarázás és gépies olvasás között.

Költeményt legalább minden hónapban egyet tárgyaljunk. A költemény tanulásával tanítsuk meg a gyermeket tanulni.

Írás. Amennyire lehet, a tintával való írást vezessük be. De a második osztálytól kezdve leg-alább is tulsulyban legyen a tintával való íratás. Az egyvonalas írkát a tanterv és utasítás előtérbe helyezi. V—VI. osztályban a sorvezetővel való írást

is ajánlja. Szépség, tisztaság, rendesség lebegjen szemünk előtt.

Fogalmazás. Az új tanterv a fogalmazást kiemeli. Másolás, tollbamondás mint eszköz szerepel a helyesírás elsajátításánál. Az írásbeli fogalmazással szolgálhatjuk a helyesírást, de a fogalmazás magában is cél, tehát előnyben van a másolással és tollbamondással szemben. Utasítás: fogalmaztassunk minden tanítási órán. Külön fogalmazási óra arra való, hogy ezen tudatossá tegyük, miként fejezhetjük ki gondolatainkat helyesen. A fogalmazásnál kerüljük a sablonosságot. Szemléletet adjunk, keltsünk hangulatot: a hangulat szüli a gondolatokat. Jó stílus a gondolatok kifejezésének bírálataján fejlődik. A gyermekek által jól kifejezett szebb gondolatokat bírálgattassuk.

A hangulatszülte gondolatokra egy példát állítok. November 13-án — megemlékezés a trianoni békéről — amint a templomból visszajöttünk, felszólítottam a gyermekeimet, hogy egy mondatban fejezzék ki gondolatukat a mai napra vonatkozólag. Három tanuló gondolatát idézem, egy jó, egy közepes és egy közepesen alulit. »Magyarország mienk volt, mienk lesz.« Másik: »Istent kell kérni, hogy erősítsen.« Harmadik: »Azért akarjuk a hazát visszafoglalni, mert: Csonkamagyarország nem ország, — Egész Magyarország mennyország.«

Nyelvi magyarázatok. E tárgy tanításának a célja a nyelvi szépségek érzékeltetése, hogy a gyermek azokat megérezze, megkedvelje és bennük gyönyörködni tudjon. A gramatizálást szigorúan kerülni kell, mert a nyelvtani szabályok tömkelegéből a gyermek nem látja a nyelvi szépséget. Tréfát, vidámságot vigyünk a tanításba és a gyermek cselekvőleg vegyen részt abban. Olvasmányokkal kapcsolatban tanítsunk: »Elemi iskolai tankönyveinknek a magyar nyelv virágos kertjeinek kell lenniök, amelyekben lépten-nyomon megállhatunk gyönyörködni egy-egy szépségen, célszerűsége, törvényszerűsége.«

Számolás és mérés. Az új tanterv hat alapszámvetést különböztet meg: 1. összeadás, 2. elvevés, 3. kipótlás, 4. szorzás (többszörözés), 5. befoglalás, 6. részekre osztás. Tanítói eljárásunkban a múltban is e szerint cselekedtünk, az új tanterv e hat alapszámvetést szigorú különválasztását kiemeli az egyöntetű eljárás végett és számtanításunk alaki célját ezáltal érhetjük el igazán, mert tanításunk későbbi folyamán könnyebbséget jelent.

Az első osztályban a 10-es számkört túl kell lépni és számláltató módszerrel huszig kell haladni.

A sablonosságot nagyon elítéli. »Leirom a kettőt, marad egy« stb.

Földrajz. Az új tanterv és a régi közti különbség különösen a tárgynál tükröződik. A régi tanterv a III. osztályba földrajzot irt elő. A vármegyét tanítottuk. Elsorolt a tanuló minden községet, körjegyzőséget szerint is csoportosította őket és valójában még sem birt tájékozással a vármegyéről, nem ismerte azt. Ez áll az országra, a földre is. Betű, szótanulás volt a tanítás. A könyv szavait,

de nem az élő természetet kötöttük a térképhez. Volt természetes kivétel is, de tanítója válogatta; mennyire tudott önálló lenni, mennyire függetlenítette magát tantervtől, tankönyvtől.

Az új tanterv olyannal beállítást és utasítást ad, hogy aszerint haladva a térkép nem össze-vissza rajzolt, színes falon függő papír lesz a tanuló szemében, hanem a világ-mindenség lekottázása. A földrajzi alakulatokat látja a tanuló, ezek le vannak rajzolva, hatásukat az emberre vonatkozólag ismeri a szülőföld és környékén tett közvetlen szemlélet alapján; már most hasonlít és a hasonlat, ellentét, stb. alapján következtet, el tudja olvasni a térképet, látja a földet dolgozó emberekkel, hideg, meleg levegőt érez rajta, látja az emberek küzdelmét a különböző helyeken, látja a népek gazdagságát, kultúráját, jólétét.

Már most melyek azok a szempontok, melyeket szem előtt tartva ilyen eredményhez jutunk.

1. Ember földrajzot tanítsunk, vagyis úgy vegyük vizsgálat alá a földet, ahogy az ember rajta él: az ember a föld tartozéka.

2. A természetben szemléltessünk, megfigyeléseket végezzünk. A természetben látottakat kapcsoljuk a földrajzi jelzéshez; a jelzésről meg viszont következtessünk a természetre.

3. A földrajzi alakulatok befolyását az ember életére, figyeljük meg környezetünkben és hasonlóság, ellentét stb. segítségével következtessünk előbb közelebbi, azután más távoli vidékre.

4. Az időjárás, a talajalakító tényezők minő hatással vannak a gazdálkodásra.

5. A térképen való utazást, távolság megállapítást, tájékozódást gyakoroljuk.

6. Népszokásokat, helyenkinti népművészeteket a magyar fajiség szempontjából ismertessünk. Történelmi eseményeket, kössük helyekhez.

Történelem. Az anyag beállítása nagyon helyes. A IV. osztályba a besz. és ért.-gyakorlatok keretében már nemzeti történelmet tanítunk. Az V—VI. osztályba már ismert anyaggal állunk szembe, tehát részletesebben tárgyalhatjuk, okokat állíthatunk elő. Világtörténelmi eseményeket kapcsolhatunk, azokkal vonatkozásba állítjuk a hazai eseményeket.

Korképeket nyújtunk színes, eleven, jellegzetes, könnyen felfogható előadásban. Történelmi élet- és jellemrajzoknál vigyázzunk, hogy a személyt a korától el ne válasszuk. Egyes erkölcsi képzőerővel bíró történelmi mozzanatokat emeljünk ki. A tekintély tisztelet, a nagyok- és a király fönségét, az élet- és jellemrajzokkal nagyban emelhetők.

Természeti és gazdasági ismeretek. E tárgykörökbe sorozott tantárgyaknak: 1. természetrajz, gazdaságtan és háztartástan, 2. természettan és vegytan, 3. egészségtan, a harmadiktól hatodik osztályig történt felosztásával letompított az a nagy anyagkülönbség, mely IV. és V. osztály között a régi tanterv alapján fennállt.

Az értekezésem elején két kifogást emeltem a tanterv és utasítás ellen, de ezek fentartásával is

örömmel üdvözlöm, mert olyan irányító vezér fonalat, olyan tanácsadót látok benne, melyet követve sokat használhatunk a katolikus ügynek, a hazának, a népnek.

A tanterv minden szavát amint lelkünket érintette, küldjük az életbe, kössük össze vele mi is, ne elégedjünk meg azzal, hogy azok a jó pedagógusok, akik készítették, ugyanis megtették már ezt. Ne elégedjünk meg, hangsúlyozom, mert úgy mi is meglátjuk azokat a nagyszerű kapcsolatokat, amelyeket a tantervirók a leirtakon kívül is láttak. Minden mondatnál, gondolatnál az elmélyedés, keresgélés az életben, igen jó utasításokat adnak a tanításhoz és amellet az életet, tantervet és lelkünket szoros kapcsolatba hozzák. Az iskola és élet kapcsolata úgy lehetséges, ha tanító, élet és tanterv már kapcsolatban van.

Jó tanterv és utasítás az említett hármas kapcsolat nélküli semmi érték. Ugy vagyunk vele, mint kisgyermek a feltöretlen dióval: az is hiába nyalogatja a csonthéjat, táplálékot nem kap abból. Hiába nézzük mi is az új tantervet, hiába is olvassuk, elmélyedés, boncolgatás nélkül, emészthetetlen valami, de alaposan áttanulmányozva, többször visszatérve egy-egy részhez, nagy érték, áldás.

Mózgóképes előadások rendezése.

A vetített előadások és szórakoztató filmek előnyeiről azt hiszem felesleges beszélnünk, de annál fontosabb annak megállapítása, hogy miképpen lehet jó előadást rendezni. Tudjuk, hogy jó előadást, jó géppel, jó felszereléssel, végül szakértelemmel lehet csak tartani.

Nagyon fontos tehát, hogy milyen gépet, milyen felszerelést vásárolunk.

Ezért legelőször a gépet, azután a felszerelést akarom ismertetni, majd a karbantartást, végül egy előadásnak a levezetését óhajtom bemutatni.

I. A gép.

Az előadás lelke a gép. Igen, de van annyi-féle gép, ahány féle a gyár, ahány féle az üzlet. Jobb rosszabb, de teljesen precíz ugyyszólván nincs. Itt megjegyezni óhajtom, hogy amióta kezdik bevezetni az iskolákba a mózgóképes előadásokat, azóta kiváló szakemberek dolgoznak állandóan az egyes típusokon, hogy elérjék azt a kisebb gépeknél is, amely teljesítő képességgel a nagy színházi gépek birtokában.

Általában kétféle típust különböztetünk meg. Egyik az ugynevezett kalapácsos, másik a máltai keresztos gép. Ezek között igen nagy a különbség a máltai-keresztos gép javára. Hogy mennyivel jobb, azt mutatja az a tény is, hogy újabban kalapácsos gépet már alig találunk, ahol még van, ott is iparkodnak kicserélni, mert a kölcsönzők nem szívesen adnak már ki filmet kalapácsos gép tulajdonosának, mivel az szaggatja a filmet, de kifogástalan előadást vele rendezni sem lehet. Továbbá hátrányai, hogy

kattog, kopik és nagy erőt kíván. Ugy dolgozik ugyanis, hogy a tűje felszalad, lehoz egy képet, akkor a vezetőnyílásból kiugrik és ismét felszalad. Ha van azután egy parányi beltörés, amely alig látható, akkor ott kiugrik és a kép egy pillanatig ugrál, azután elszakad. Már pedig tény, hogy nincs film, amely jó állapotban kerülne ki vidékre, mert a premiértől kezdve igen hosszú utat kell megtennie annak, mire az olyan helyekre kerül, hol 18–20 pengőnél nem fizetnek több kölcsönzési díjat.

Ezzel szemben a máltai keresztos gépnél van egy u. n. körkihagyó, amelyen a film csuszlik és egyszerre nem egy fogba kapaszkodik bele a továbbító szerkezet, hanem egy képet teljesen átfog. Ennél lehet kül, vagy beltörés is, amely rendszerint csak egyik oldalon van egyszerre, csak a vezető szalagnak simán kell átsuszni. Ennek igen pontosan kell szaladnia, mert tudott dolog, hogy a film másodpercenként 16 képet enged át, amely nem megvetendő sebesség. Ily sebességnél a legcsekélyebb hiba is üzemzavart okozhat.

Lássuk tehát, hogy egy jó gépnek melyek a kellékei:

Először a lencse. A lencse vásárlásnál tekintettel kell lennünk a terem hosszára és a fény erősségére. Így pl. egy tízméter hosszú teremnél legjobb: egy F:2.5-es 90/mm. gyújtávu lencse, mely ad 205×167 cm-es képet, amely ennél a hosszúságnál a legmegfelelőbb. Hosszabb gyújtávu kisebb képet ad, nagyobb kép pedig már torzítást jelent, melyet rossz nézni. Azt az ideális távolságot ugysem tarthatjuk be, amely a legkényesebben élvezhető képet adja (a kép nagyságának a háromszorosa) tehát arra kell törekednünk, hogy ezt legalább megközelíthessük. A gyártmány is fontos. Holmi névtelen lencséjű gépet soha ne vegyünk, mert ez bár olcsóbb, de sokkal nagyobb azonban a ráfizetés, ha nem tudjuk azt használni. Legjobb az »Anastigmat, Görz« lencsék. (Folytatjuk.)

A Felsődunántuli Szarvasmarhatenyésztő Egyesületek Szövetségének

nagyjelentőségű gyűlése gróf Khuen Héderváry Károly elnökle alatt, az összes tagegyesületek kiküldöttjeinek a jelenlétében folyt le a győri kamarában. — A földművelésügyi minisztert Tolnay Pál gazdasági főtanácsos képviselte, a tejgazdasági főosztályt Szentandrassy György gazdasági tanár; az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet és az Országos Törzskönyvelő bizottságot, dr. Schanl József közigazdasági egyetemi tanár. Jelen volt még a földművelésügyi minisztérium országos tejgazdasági biztosa:

Mestervoics Iván főfelügyelő, — a Felsődunántuli Mezőgazdasági Kamara részéről Csikvándy Ernő alelnök, Dr. Ormándy János igazgató, Mille Géza ügyvezető titkár, — a Magyaróvári Szarvasmarhatenyésztő Egyesülettől: Szontagh Jenő ny főispán,

Erényi Károly esperes, Gaál Lajos felügyelő, Dr. Nyárády György akadémiai tanár, — Veszprémmegyéből Halmy Nándor gazdasági főfelügyelő, Wuchetich György felügyelő, egyesületi igazgató, — Sopronvármegyéből Kövy József felügyelő, Raft Pál gazdasági egyesületi titkár, — Győr-
vármegyéből Némethy Ödön alispán, Karcsay Gyula felügyelő, Molnár Ignác c. prelátus-kanonok, Pazár Géza felügyelő Rajki Tóth Lajos mintagazda és Dr. hangai Szabó Barna szövetségi ügyvezető igazgató, kamarai előadó.

Az ülés az ügyvezető igazgató jelentésében letárgyalta a szövetség 1926. évi működését, pénzsámadását és az 1927. évi költségvetését. Tudomásul vette a szövetség kötelékéhez csatlakozott veszprémmegyei, vasvármegyei, magyaróvári, sopronvármegyei és győrvármegyei tageszervezetek fejlesztéséről szóló részletes jelentéseket. Elrendelte a próbafejés és a törzskönyvelés végrehajtásáról szóló utmutatás és a szövetségi működési jelentés kiadását. Megszervezte a szükséges főellenőri állásokat és elrendelte a kerületi központi törzskönyvelés megindítását. A szövetségi közgyűlés napját a szövetség elnökének Albrecht királyi hercegnek elhatározásától fogják függővé tenni, akit a szövetség szerencsés operációja alkalmából táviratilag üdvözölt.

Nagy figyelmet keltett az ülésen Tolnay Pálnak, a földmívelésügyi miniszter kiküldöttjének többrendbeli fontos felvilágosítása. A Felsődnántuli Szarvasmarhatenyésztő Egyesületek Szövetségével szemben a földmívelésügyi kormány el fog tekinteni az évvárás adatainak Budapesten történő kötelező lezárásától, s tisztán a legfőbb felügyeletet és az ellenőrzést tartja fenn magának a jövőre nézve. A kormány teljes mértékben tudja, hogy a tejtöbbszermelés kérdésének kulcsa a tejtértékesítésnek lehetővé tétele. Ebben a tekintetben a kormány legutóbb nagyszabású tejpropaganda akciót kezdeményezett, melytől a tejtermékek fogyasztásának fokozódását reméli. Örömmel jelentheti, hogy a vajmárkázásra vonatkozó rendelettervezet, amely eddig a kereskedelemügyi miniszteriumban hozzájárulás végett volt áttéve, rövidesen érvénybe léptethető. Ez lesz hivatva a magyar vaj megfelelő árban való értékesítését Ausztriában és egyéb külföldi piacokon, de különösen a dán vajjal szemben lehetővé tenni. Későbbi tapasztalatok alapján és szükség szerint a sajtómárkázási kérdés is rendezve lesz. A tejtarifa tekintetében soproni relációban földmívelési kormányunk már eredményesen közbelépett és ugyanezt a hegyeshalmi, mosonvármegyei relációban is meg fogja tenni, ha erre vonatkozólag konkrét adatokat fog kapni. Az ausztriai tejvám kérdésében remény van arra, hogy a most folyó cseh tárgyalásokkal kapcsolatban meg lesz található a a kedvező megoldás lehetősége Ausztriával is. Mesterovics Iván miniszteri biztosa a szövetség bevételeit a kamara jelentékeny hozzájárulásán kívül, a vármegyék hozzájárulásából, a tenyészállatok közvetítéséből származó jüladékokból, bizonyos formájú állami szub-

vencióból és a tageszervezetek némi hozzájárulásából reméli. Örömmel jelenti be, hogy a győri kamara támogatása folytán az OMGE által rendezendő tavaszi tenyészállatvásáron már úgy a népies, mint uradalmi tenyészetek, a szövetség égisze alatt részt vesznek a kiállításban. Erényi Károly, a Magyaróvári Szarvasmarhatenyésztő Egyesület kérésait terjeszti elő, különösen arra nézve kér támogatást, hogy Mosonvármegye a elvesztett bécsi piacot visszaszerezhesse. Dr. Ormándy János kamarai igazgató a jövőre nézve is kilátásba helyezi az eddigi mérvű, vagy fokozottabb mérvű kamarai támogatást a szövetség részére. Szontagh Jenő nyug. főispán szintén a vasuti tejfuvar és az ausztriai elviselhetetlen vám kérdését teszi szóvá.

Gróf Khuen Héderváry Károly felhívja a földmívelésügyi kormány kiküldöttjének a figyelmét arra, hogy a tejtöbbszermelés és az ezzel kapcsolatos tejtértékesítés szorosan összefügg a vidéki tejszervezetek prosperitásával. A kamara eddigi tapasztalatai azt mutatják, hogy a vidéki tejszervezetek a fővárosi verseny és befolyás következtében igen nehéz helyzetben vannak, pedig a vidéki tejszervezetek a kamara ezirányú munkájának igen fontos segítői lehetnének.

Tolnay Pál a miniszter kiküldöttje erre vonatkozólag megnyugtató kijelentéseket tesz. A vita során Szentandrassy György tanár és Wuchetich György felügyelő több indítványt tettek, amelyeket a szövetség egyhangulag elfogadott. — A szövetség gyűlését délután a Győrvidéki Szarvasmarhatenyésztő Egyesület gyűlése követte ugyancsak a kamarában.

HIREK.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Farkas Imre bicskei polgári iskolai tanárt a VI. fizetési osztályba, Kotyó Endrét a hercegfalvi róm. kath. iskolához tanítónak kinevezte.

— **Tanítói választás.** Tuboly Ferencet a hercegfalvi és Pap Pált a tordasi róm. kath. iskolaszék tanítónak választotta.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Horváth Zoltán áll. tanítót a lovasberényi ref. iskolától a soroksárpéteri áll. el. iskolához helyezte át.

— **A Sárkeresztúri Ref. Ifj. Egyesület e téli idényben is folytatja áldásos működését, jelígeje, az: »Isten és Haza« szolgálatában.** Okt. elején kezdődött meg a munka. Az első ünnepélyt okt. 31-én rendezte. Azután minden advent vasárnap estéjén műsoros estét rendezett, amelyeken szavallatokkal, szóló és karének számokkal léptek az ifjak a nagyszámú közönség elé. Az elmúlt napokban pedig műkedvelő előadást rendezett, még pedig négy ízben, amelyen a »A falu rossza«-t adták elő nagyon

ügyes alakításokkal. Ugy erkölcsileg, mint anyagilag nagyon szépen sikerült mindegyik. A község lakossága zsufolt házzal jutalmazta a nagyon jól sikerült előadásokat. A tiszta jövedelemből a könyvtárát egészíti ki az egyesület. A múlt években megszerzett Jókai könyvekhez most Gárdonyi 15 kötetes diszkötésű regényeit és Göre Gábor bíró ur 10 kötet könyvét veszi meg. A legközelebbi feladata az egyesületnek az, hogy március 15-ikét méltóképen ünnepelje meg, tehát arra készül, mert az: »Isten és Haza« szolgálatában emlékezni kell a dicső emlékü nagy napokról is.

— A sárkereszturi Református Ifjúsági Egyesület legutóbb négy este előadta a Falurosszát. A műkedvelők előadásai úgy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerültek. Mind a négy alkalommal zsufolt nézőtér tapsolt a szereplőknek. A szép jövedelemből az egyesület könyvtárát egészítik ki.

— A kápolnásnéki Vörösmarty Társadalmi és Gazdakör jól sikerült műsoros estét rendezett. A helyi dalárda, mely a soproni országos versenyen tudva-levően szép díjat nyert, Kádár Béla karnagy vezetésével több énekszámmal szerepelt nagy tetszés mellett. A kör elnöke, Baly Kálmán érdekes előadást tartott Japánról. A következő műsorszámokban Faragó Mariska, Lukácsy Ilike, Bellovszky Lajos, ifj. Laky József, Gáncs József, Csapó István, Niedermahr János és Juhász Pál szerepeltek sikerrel.

— Kedvezményes vasuti jegyek a budapesti tenyészállatvásárra. A Felsődunántuli Mezőgazdasági Kamara értesíti a gazdákat, hogy a március és április hó folyamán Budapesten tartandó országos tenyészállat-, termény- és gépkiállítás idejére érvényes 1/2 áru jegy váltására jogosító igazolványok a Mezőgazdasági Kamaránál (Győr, Bisinger-sétány 32.) kaphatók. Az igazolványok március 13-tól április 6-ig érvényesek.

MINDEN VONAT

érkezésénél és indulásánál a m. t.
közönség rendelkezésére áll az

autóbusz.

mely olcsóért és gyorsan szállít.

Hirdetéseket

jutányos áron
felvesz a kiadóhivatal

Székesfehérvár,
Vármegyeháza.

Vidéki közönség kedvelt találkozóhelye
„Magyar Király” kávéház

hol minden este Csanyi Pista zenekarával hangversenyez.

Telefon 186.

Autogarázs az udvarban.

FÁBIÁN FERENC

**FEGYVER, LŐSZER,
HALÁSZATI és MÉHÉSZETI**

cikkek üzlete
a legismertebb és legolcsóbb.

Székesfehérvár, Iskola-u.

Telefon 207.

**Udékíek találkozó helye
a régi Juranek vendéglő.**

3000 korona zóna reggeli!
Elsőrendű étel és ital kapható.

Szíves pártfogást kér

Gáspár László
vendéglős.

Maizer István

elsőrangú kélmefestő
és vegytisztító telepének

főgyűjtő-helye

SZÉKESFEHÉRVÁR,
Nádor-utca 1. szám.

— Volt Radó-féle üzlet. —

PLISSÉ GOUURE!

VARGA JÁNOS

temetkezési vállalata

Székesfehérvár, Széchenyi-u. 61.

Vállalja

temetések rendezését

a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

Egyesületeknek és jóléti intézményeknek kedvezményeket nyújt. —

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Keresztények! Magyarok!

Aki szereti fáját, lelkesül nemzetéért,
az nem biztosíthat máshol, csak

AZ ELSŐ KERESZTÉNY BIZTOSÍTÓ INTÉZETNÉL

Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca 1.

Ez az intézet szintiszta magyar és keresztény s így mindenki, aki támogatja, keresztényi és hazafias kötelességet teljesít.

Biztosításai a legelőnyösebbek, kártérítése gyors, méltányos és pontos. Feleinek igényeit a legmesszebbmenően elégíti ki.

Foglalkozik: tűz-, betörés-, jég- és népbiztosítással.

Hazafiasan gondolkodó jegyző, lelkész és tanító urak kéretnek az intézet minden alkalommal való támogatására.

Bármilyen felvilágosítást készséggel ad az

ELSŐ KERESZTÉNY BIZTOSÍTÓ INTÉZET

Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca 1.